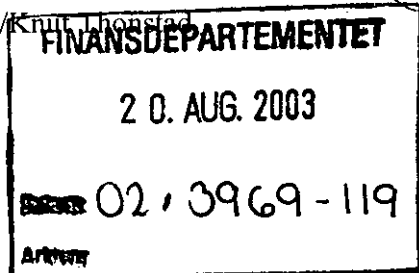

STAVANGER KOMMUNE

Økonomiavdelingen

Finansdepartementet,
Statssekretærutvalget v/
Akersgt. 40
Postboks 8008, Dep
0030 OSLO

Postadr.: Postboks 8001, 4068 Stavanger
Besøksadr.: Haakon VII's gate 11, 4005 Stavanger
Telefon: 51507090. Faks: 51507046
E-post: postmottak.ekonomi@stavanger.kommune.no
www.stavanger.kommune.no
Org.nr. NO 964 965 226

DERES REFERANSE

VÅR REFERANSE
OST-03/07439

ARKIVNR.
K2

JOURNALNR.
042485/03

DATO
15.08.2003

VEDRØRENDE REGJERINGENS HANDLINGSPLAN FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Vi viser til tidligere samtaler og høringsdokumentet "skisse til handlingsplan for en bærekraftig utvikling" som ble lagt ut den 20.06 og vedlegger synspunkter fra viktige samarbeidspartnere i arbeidet med Agenda 21 i Stavanger og Rogaland. Notatet er også behandlet i styringsgruppen for Agenda 21 i Stavanger som er sammensatt av fylkesleder i Grønn hverdag (Miljøheimevernet), styreleder i næringslivets stiftelse Grønn By og to politisk valgte representanter fra Stavanger kommune.

Med hilsen

Sigve Melin
konst. direktør

Olav Stav
saksbehandler

Vedlegg: Notat 15.08.03; "Agenda 21 – Norge fra 2004 – Partnerskap for en bærekraftig nasjon"

Til regjeringen og statssekretærutvalget for NA 21

Agenda 21- Norge fra 2004.

Partnerskap for en bærekraftig nasjon

Vi det vil si viktige aktører i Agenda 21 Stavanger og Rogaland har gjort en del erfaringer som vi ønsker regjering og den nasjonale politiske ledelse tar med seg i sitt arbeid med Nasjonal Agenda 21.

Hva nå? – Nettverk og partnerskap gir resultater

Siden arbeidet med Agenda 21 starta for alvor i Norge midt på nittitalet har vi sett mange gode eksempler på spennende samarbeidskonstellasjoner lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Flere modeller for samarbeid har også blitt utprøvd i forbindelse med statlige prøveprosjekt som Miljøby-prosjektet, Bærekraftige lokalsamfunn, Knutepunktsatsingen og Foregangskommuneprosjektet. Disse prosjektene har prøvd ut hvordan en kan arbeide med miljø og Agenda 21 i kommunene og i fylkene. Når vi her snakker om regionalt Agenda 21-arbeid menes det hvordan en på best mulig måte kan bygge opp kompetansenettverk, knutepunkt eller kompetansesentra knyttet til Lokal Agenda 21 i regionene. Disse regionale nettverk vil være av fundamental betydning for et tilsvarende nasjonalt senter inklusive departementene for å få til en god dialog og formidling begge veger og mellom ulike partnere. Her er det gjort mange erfaringer som er viktig å ta med i videre arbeid med Agenda 21. Dette notatet skisserer opp utfordringer og forslag til løsninger på disse områdene.

Hvorfor en regional Agenda 21-satsing?

Agenda 21 kommer ovenfra og nedenfra. Erfaringene gjøres på kommunenivå. Utfordringen fra FN-møtet i Rio i 1992 er forpliktende for Norge som nasjon, men det er samstundes en erkjennelse at dersom vi skal få gjort noe med de store utfordringene som verden står overfor i dette hundreåret, må det skje i lokalsamfunnene. Dette ble også erkjent og understreket i Johannesburg sist høst. Det nasjonale stimuleringsprogrammet for LA 21 (knutepunktsatsingen) har gitt gode erfaringer. Staten er en viktig samarbeidspart og det må bygges videre på i dette arbeidet. I kommunene fins det hundrevis av eksempler på gode samarbeidstiltak mellom forvaltning, næringsliv, organisasjoner og borgerne. Problemet med at mye av fokuset i Lokal Agenda 21-arbeidet er rettet mot kommunene, er at de er så veldig forskjellige. Det bor t.d. færre folk i Utsira kommune i Rogaland enn det gjør i et gjennomsnitts borettslag i Stavanger. Den store forskjellen på kommunene krever derfor, slik vi ser det, at det blir etablert et nettverk på tvers av kommunene sammen med statlige og fylkeskommunale organ som kan bistå dem og sikre et mest mulig likt tilbud til folk uavhengig av størrelsen på kommunen de bor i. Det regionale nettverk vil være et bindeledd mellom det lokale og det nasjonale og sikre kommunikasjonen mellom de ulike nivåene, mellom de ulike aktørene, holde seg oppdatert og informert og drive utadrettet virksomhet mot LA21-aktørane i lokalsamfunnene. Med et regionalt Agenda 21-arbeid vil en således kunne minke avstanden mellom det nasjonale og det lokale. Det regionale nivå må springe ut fra det lokale arbeid og drivkrefter der og være i samspill med disse. Stavangermodellen er et slikt eksempel. Se et senere avsnitt.

Kartet og landskapet

Norge er på mange vis et mangfoldig land med topografiske, demografiske og kulturelle forskjeller. Det som enstemmig blir oppfattet som genialt et sted kan virke tåpelig et annet sted. Det er derfor svært vanskelig å laga en felles mal for det regionale Agenda 21-arbeidet som skal fungere like bra overalt. Det er en utfordring i arbeidet med regionalt Agenda 21-arbeid å forme kartet etter landskapet og ikke bruke kartet for å prøva å forme landskapet. Det er t.d. ikke sikkert at fylkene våre er de mest høvelige enheter for organisering av det regionale Agenda 21-arbeidet. Noen steder vil det trolig være naturlig å dele et fylke inn i flere regioner. Andre steder vil det sikkert være naturlig å se på flere fylker som en region. Utfordringen for det regionale Agenda 21-arbeidet blir derfor å finne en mal for organiseringen av arbeidet som på den ene siden ivaretar de regionale særpreg, men samstundes har fellestrekk med det regionale Agenda 21-arbeidet i resten av landet.

Hvem skal være med?

I utfordringen til kommunene fra kapittel 28 i Rio-avtalen blir det poengtert at næringslivet, organisasjonene og befolkningen skal gå sammen med kommunen i arbeidet med Agenda 21. Hvilke aktører som bør samarbeide om det regionale Agenda 21-arbeidet vil likevel variere fra sted til sted. Noen steder er t.d. Kommunenes Sentralforbund den viktigste drivkraften i LA21-arbeidet, mens de er fullstendig fraværende andre steder. Godt Agenda 21-arbeid er ofte preget av at folk med forskjellig ståsted og bakgrunn finner hverandre og jobber sammen mot et felles mål. Disse koblingene oppstår ofte tilfeldig og de er veldig vanskelige å planlegge. Noen jobber godt i lag, andre ikke. Hvordan disse konstellasjonene ser ut på regionalt nivå vet bare de som selv jobber med Agenda 21 på dette nivået. Det er derfor essensielt at en formalisering av det regionale Agenda 21-samarbeidet springer ut av allerede gode samarbeidskonstellasjoner regionalt og bygger videre på disse.

Stavanger-modellen er et eksempel. Her er det en lokal samordning mellom Grønn hverdag, Grønn by (en egen næringslivets stiftelse) og kommunen som et prosjektteam. Miljøvernsjefen er koordinator. Grønn hverdag arbeider i forhold til beboere og frivillige organisasjoner, Grønn by i forhold til næringslivet og bedrifter og kommunen i forhold til bygging av infrastruktur, samfunnsrettede tiltak og internt i kommunen som bedrift. 2-3 årsverk er lønnet av kommunen i tillegg til miljøvernsjefens arbeidsinnsats. I tillegg kommer tilskuddsmidler til prosjektene. Erfaringene bruker Grønn hverdag i sitt arbeid i hele fylket. Grønn by arbeider for hele Jær-regionen og har nettverk til NHO og LO. Stavanger kommunes koordinator sitter samtidig i en koordineringsgruppe for hele fylket sammen representanter fra fylkesmannen, fylkeskommunen, kretsens kontor av Kommunenes sentralforbund og Grønn hverdag. KS har sekretariatet i Rogalands regionale kompetansenettverk.

Hva trenger regionene fra staten?

1. Økonomiske virkemidler

Godt organisert Lokal Agenda 21-arbeid trenger små midler i forhold til de prosesser som startes og de langsiktige virkningene av arbeidet er veldig verdifullt. Mye penger er ikke

nøkkelen til suksess for det regionale Agenda 21-arbeidet, snarere tvert imot. Mye penger til LA21-arbeid kan senke terskelen for engasjement i arbeidet, noe som kan føre til dårligere kvalitet. Det er viktig til en hver tid ha en passelig sum til disposisjon som blir utløst ved at søkere kan dokumentere egeninnsats og lokal finansiering. Dersom minimum tre aktører går sammen, fysisk eller organisatorisk, legger inn egeninnsats og lokal finansiering bør de få statlig støtte til drift i form av tilskudd til 2-3 årsverk per region. Med en slik basisbemanning vil det være mye lettere å skaffe bevilgninger til prosjekt og samt flere ressurser. Det er også viktig at bevilgningene er varige/langsiktige slik at det går an å planlegge for mer enn ett år om gangen. De siste årene er tilskuddene til Agenda 21 og miljøhandlingsplaner betydelig redusert og har fått negative konsekvenser rundt i regionene. Den måten tilskuddene til Agenda 21-arbeid er blitt organisert på, har også gjort det vært vanskelig å planlegge langt fram i tid. Dette har gjort Agenda 21-arbeidet vanskeligere og dårligere enn det burde være og skapt fortvilede situasjoner for en del kommuner. For å unngå at hyppige regjeringsskifte og hestehandel om statsbudsjettet skal endre tilskuddene til Agenda 21-arbeidet hvert eneste år, bør bevilgningene vurderes å komme fra et fond etter modell fra Den grønne fond i Danmark eller tilsvarende. Fondet kan få påfyll fra diverse miljøavgifter. Det vil være mye lettere å argumentere for og innføre miljøavgifter hvis det kan dokumenteres at pengene går til å bedre miljøet. Samlet sett burde det vært satt av minst 25 mill per år for slike regionale kompetansesentra, med forutsetning om at kommuner, fylkeskommuner, KS, næringslivet og organisasjoner går inn i et forpliktende samarbeid med minst tilsvarende ressurser.

2. Et nasjonalt senter

Samtidig som handlingene og den praktiske erfaring skjer lokalt, så vil det i arbeidet være svært nyttig å få tak i gode eksempler fra andre regioner og nasjoner. Det er også viktig at de erfaringer en gjør i en region blir formidlet til andre. Formidling av gode eksempler fra utlandet har vært inspirerende og nyttig for mange kommuner. Et nasjonalt senter vil også være et fyrtårn og visualisering av statens bærekraftsatsing. Det er nødvendig og det kan vises til mange eksempler hvor nyttige slike fagmiljøer har vært for formidling, opplæring og prosesser. Med økende fokus på internasjonalt samarbeid som en del av bærekraftsstrategien, så vil kommunene og regionene i fremtiden ha enda mer behov for spesiell kompetanse og støtte/formidling. Støtteordningene må bli langsiktige og vise at dette er arbeid som går på tvers av departementenes ansvarsområde og som betyr mye for mobilisering av organisasjoner og næringsliv. Et nasjonalt senter må være dynamisk, men ha tilstrekkelige ressurser til å være i faglig front utover det som rent prosjektarbeid gir. Rammene for et slik senter må vurderes som ledd i den pågående evaluering av flere av disse organisasjonene, men for regionene er et nasjonalt kompetansesenter svært nyttig, inspirerende og viktig.

3. Tverrdepartementalt samarbeid

Slik vi ser det, er det i dag utviklet et godt samarbeid på nasjonalt plan mellom forskings- og formidlingsinstitusjoner, organisasjoner og den offentlige forvaltningen. Fra lokalsamfunnet savnes imidlertid et langt mer helhetlig og koordinert statlig satsing på tvers av departementene. Departementene har og skal ha sine klare ansvarsområder, men virkemidlene står ikke alltid i pakt med de tiltak som skal og bør gjennomføres sett ut fra et bærekraftsperspektiv. Dette er en utfordring for staten i en nasjonal Agenda 21. Om det skal være et departement som har hovedansvar for Agenda 21 eller om det etableres et eget tverrdepartementalt organ er mindre viktig for regionene og lokalsamfunnene, men dagens måte staten arbeider på er frustrerende. Regjeringens skisse til handlingsplan for bærekraftig

utvikling har forslag til organisering (under Finansdep) som en kan slutte seg til, med det er viktig at det også på sikt blir et sterkere samsvar mellom mål og virkemidler i miljøpolitikken også i gjennomføringen (i budsjettene). Helheten er i dag borte i mange tilfeller.

Vi mener

Vi oppfordrer regjeringen gjennom NA21 å foreslå konkrete forslag til tiltak som gjennom godt partnerskapssamarbeid vil sikre en fortsatt aktivt Agenda 21 satsing i Norge.

Vi mener at regjeringen bør sikre:

1. Et fond for Agenda 21-arbeid som får tilskudd fra de statlige miljøavgiftene eller på annen måte. Fondet skal ha en langsiktig profil. Inntil så skjer må det settes av midler i egen budsjett post i statsbudsjettet. Aktører som samarbeider om Agenda 21 på regionalt nivå skal kunna gå sammen og søke fondet om driftstilskudd til et Agenda 21-senter som kan bistå befolkning, næringsliv, organisasjoner og kommuner i regionen i deres Agenda 21-arbeid. Denne ordningen bør knyttes til Nasjonal Agenda 21 og innarbeides i budsjett for 2004. Fond til regionale midler bør ha en størrelse på minimum 25 mill.
2. Opprette et nasjonalt senter for bærekraftig utvikling knyttet til formidling, samarbeid nord - sør, opplæring og prosessledelse. Senteret bør ha en langsiktig finansiering som for det regionale arbeidet og være en ressurs for det lokale arbeid og internasjonale miljøengasjement (nord - sør).
3. Nye måter å samordne den nasjonale miljøpolitikk på for å få til en helhetlig virkemiddelpolitikk og samordning på tvers av departementene. Et tverrdepartementalt organ eller ett departement bør ta dette ansvaret. Regjeringens forslag i skisse til handlingsplan for bærekraftig utvikling er positivt.

Stavanger 15.08.03

Stavanger kommune
Grønn hverdag i Rogaland
Grønn By

Kommunenes Sentralforbund i Rogaland
Ung Agenda 21